

Dosar nr. 2ra-1741/19

Prima instanță: Judecătoria Ungheni (R. Costru)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Panov, I. Cotruță, N. Simciuc)

Î N C H E I E R E

11 septembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Tatiana Vieru
Nina Vascan
Dumitru Mardari

examinând admisibilitatea recursului declarat de Lia Cebotari,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Tatiana Andronic
împotriva Liei Cebotari, intervenient accesoriu notarul Stela Tatian cu privire la
constatarea nulității absolute a contractului de donație cu restabilirea părților în
poziție inițială

împotriva deciziei din 10 aprilie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a
fost respins apelul declarat de Lia Cebotari, fiind menținută hotărârea din 26
noiembrie 2018 a Judecătoriei Ungheni,

c o n s t a t ă :

La 28 mai 2018, Tatiana Andronic a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Liei Cebotari, intervenient accesoriu notarul Stela Tatian cu privire la
constatarea nulității absolute a contractului de donație cu restabilirea părților în
poziție inițială.

În motivarea acțiunii Tatiana Andronic a indicat că, conform contractului de
vânzare-cumpărare nr. 7552 din 11 septembrie 2015, autentificat notarial și
înregistrat la Organul Cadastral Teritorial la 21 septembrie 2016, a devenit
proprietara bunului imobil liter 1.0, teren cu suprafața de 0.1001 ha, număr cadastral
xxxxx, încăperea cu suprafața de 93,5m², număr cadastral xxxxx, din str. xxxxx.

Astfel reclamanta a menționat că, avînd unele probleme cu justiția, iar
bunurile fiind potențial urmărite de executorii judecătorești, a efectuat o tranzacție
fictivă, sub forma unui contract de donație prietenei sale Lia Cebotari în scopul
evitării aplicării sechestrului asupra bunurilor imobile.

În acest sens, Tatiana Andronic a invocat că, la 16 februarie 2018, a încheiat
un contract de donație nr. 708, prin care a donat Liei Cebotari bunul imobil liter 1.0,
teren cu suprafața de 0.1001 ha, număr cadastral xxxxx, încăperea cu suprafața de
93,5 m², număr cadastral xxxxx, din str. xxxxx.

Conform extrasului din Registrul bunurilor imobile, contractul de donație a fost înregistrat la 2 martie 2018.

Tatiana Andronic a notat că ulterior întocmirii contractului de donație, în urma unor certuri cu Lia Cebotari, ultima s-a prezentat la domiciliul ei și a amenințat-o că o va evacua din imobil, deoarece imobilul în cauză îi aparține de fapt și de drept.

În acest context, Tatiana Andronic a specificat că nu este rudă cu Lia Cebotari, iar ultima la momentul încheierii contractului de donație cunoștea despre caracterul fictiv al acestui contract, cât și despre faptul că după soluționarea problemelor cu justiția, urma să-și redobândească patrimoniul.

Tatiana Andronic a solicitat anularea contractului de donație nr. 708 din 16 februarie 2018 încheiat între ea și Lia Cebotari, prin care a fost donat bunul imobil liter 1.0, teren cu suprafața de 0.1001 ha, număr cadastral xxxxx, încăperea cu suprafața de 93,5m², număr cadastral xxxxx, din str. xxxxx, radierea înregistrării contractului de donație din Registrul bunurilor imobile.

La 20 iunie 2018, Tatiana Andronic a depus o cerere de concretizare a acțiunii, prin care a solicitat, constatarea nulității absolute a contractului de donație nr.708, din 16 februarie 2018, încheiat între Andronic Tatiana și Cebotari Lia, cu aducerea părților la poziție inițială, și evacuarea Liei Cebotari din bunul imobil (f.d. 61-64, vol. I).

Conform pledoariilor, Tatiana Andronic a solicitat constatarea nulității absolute a contractului de donație nr.708, din 16 februarie 2018, încheiat între Andronic Tatiana și Cebotari Lia, prin care a fost donat bunul imobil litera 1.0, teren cu suprafața de 0.1001 ha, număr cadastral xxxxx, încăperea cu suprafața de 93,5m², număr cadastral xxxxx, cu aducerea părților la poziție inițială, și evacuarea Liei Cebotari din bunul imobil, încasarea din contul Liei Cebotari în beneficiul său a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 20 000 lei a taxei de stat (f.d. 150-156, vol. I).

Prin hotărârea din 26 noiembrie 2018 a Judecătoriei Ungheni, acțiunea a fost admisă, fiind constatată nulitatea absolută și recunoscut nul contractul de donație nr.708, din 16 februarie 2018, încheiat între Andronic Tatiana și Cebotari Lia, prin care a fost donat bunul imobil litera 1.0, teren cu suprafața de 0.1001 ha, număr cadastral xxxxx, încăperea cu suprafața de 93,5m², număr cadastral xxxxx, or. Ungheni, cu aducerea părților în poziție inițială, a fost evacuată Lia Cebotari din bunul imobil, încăperea locativă cu suprafața de 93,5m², număr cadastral xxxxx, a fost încasat din contul Liei Cebotari în beneficiul Tatiane Andronic cheltuielile de asistență juridică în sumă de 20 000 lei și taxa de stat în mărime de 200 lei. A fost încasat din contul Liei Cebotari în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 1556,26 de lei (f.d. 165-170).

Prin decizia din 10 aprilie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Lia Cebotari, fiind menținută hotărârea din 26 noiembrie 2018 a Judecătoriei Ungheni (f.d.225-233, vol. I).

Pentru a decide astfel, instanțele de judecată au reținut că conform declarațiilor martorilor Lazăr Andrieș, Pleșca Mihai, Langa Lilian, Bereghici Nadejda, Struc Larisa și Andronic Serghei, se constată că Tatiana Andronic nu a avut careva intenții de a dona unicul său bun imobil și de a-și înrăutăți prin acest fapt situația sa materială.

Prin urmare, instanțele au concluzionat că contractul de donație nr.708 din 16 februarie 2018, este unul fictiv, deoarece nu a fost încheiat cu intenția de a produce efecte juridice, ci cu scopul de a evita unele acțiuni care i-ar fi putut afecta Tatianeii Andronic, dreptul de proprietate asupra bunurilor imobile litigioase.

La 20 mai 2019, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa participanților la proces copia deciziei adoptate (f.d. 235, vol. I).

La 24 iulie 2019, Lia Cebotari a declarat, recurs împotriva deciziei din 10 aprilie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri cu privire la respingerea acțiunii.

În motivarea cererii de recurs, recurenta Lia Cebotari a menționat că instanțele de judecată au examinat cauza cu încălcarea normelor procedurale, deoarece nu a dispus atragerea în proces în calitate copârâți pe fiica și mama sa, care are înregistrată viza de reședință în imobilul în litigiu. Totodată, recurenta a considerat că urma a fi atras în proces în calitate de intervenient accesoriu și Consiliul municipal Ungheni, care în baza deciziei nr. 2/13 din 30 martie 2018 a încheiat cu Lia Cebotari contract cu privire la transmiterea în arendă a terenului de pe lângă casa individuală de locuit.

Mai mult, Lia Cebotari a remarcat că urma să fie atras în proces în calitate de intervenienți accesorii Agenția Servicii Publice, Serviciul Cadastral Teritorial Ungheni, deoarece contractul de donație a fost înregistrat în registru bunurilor imobile.

Recurenta a notat că a încheiat contract privind furnizarea serviciului public de alimentare cu apă potabilă consumatorului casnic, contract privind furnizarea energiei electrice consumatorului casnic, contract privind furnizarea gazelor naturale consumatorului casnic și contract de prestări servicii publice de salubritate pentru persoane fizice cu Întreprinderea Municipală „Apă Canal din Ungheni”, Societatea pe Acțiuni „Furnizarea Energiei Electrice Nord”, Societatea pe Acțiuni „Moldovagaz”, Societatea cu Răspundere Limitată „AVE Ungheni”. În acest sens, recurenta a considerat că instanțele de judecată urmau să dispună atragerea în proces în calitate de intervenienți accesorii a instituțiilor cu care a încheiat contractele enunțate.

Suplimentar, recurenta a afirmat că Tatiana Andronic a indus instanțele de judecată în eroare în ceea ce privește festivitatea contractului de donație, deoarece nu există nici un motiv, care ar vicia acest contract.

Recurenta a remarcat că contractul de donație a fost încheiat cu respectarea tuturor cerințelor legale, iar notarul a explicat consecințele donării bunului imobil, iar intimata a fost de acord și a semnat acest contract.

De asemenea, recurenta a subliniat că instanța de apel nu s-a expus asupra argumentelor invocate în cererea de apel.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

După cum denotă materialele cauzei, copia deciziei motivate din 10 aprilie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată în adresa părților, la 20 mai 2019 (f.d. 235, vol. I), însă la materialele cauzei lipsesc date confirmative despre recepționarea acesteia de către Lia Cebotari.

În aceste circumstanțe, instanța de recurs a considerat că recursul a fost declarat de Lia Cebotari, cu respectarea termenului indicat la art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă.

La 5 august 2019, în adresa intimațiilor Tatiana Andronic și notarului Stela Tatian a fost expediată copia recursului declarat de Lia Cebotari, informându-i că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu a fost prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 15 august 2019, Tatiana Andronic a depus referință la cererea de recurs înaintat de către Lia Cebotari, prin care a solicitat declararea recursului ca fiind inadmisibil.

Pînă la examinarea cauzei, notarul Stela Tatian nu și-a exercitat dreptul procedural respectiv și nu a depus referințe la recursul declarat de Lia Cebotari.

Analizând admisibilitatea recursului, conform art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră inadmisibilă cererea de recurs formulată de Lia Cebotari, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 439 alin. (3) Codul de procedură civilă, judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin.(2).

În continuare, audiind raportul verbal al judecătorului-raportor și verificând încadrarea în dispozițiile art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă a temeiurilor invocate în recurs, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) CPC, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Temeiurile declarării recursului sunt enumerate exhaustiv în alineatele (2), (3) și (4) ale acestui articol.

Rațiunea acestor dispoziții legale fundamentează ideea potrivit căreia judecarea recursului exercitat conform Secțiunii II-a, Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, are un caracter devolutiv și privește doar problemele de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt. În aceste condiții, trebuie observat caracterul extraordinar al aceste căi de atac, la care se poate recurge doar în cazurile excepționale enunțate de dispozițiile art. 432 alin. (2), (3), (4) din Codul de procedură civilă.

Din acest punct de vedere, completul Colegiului își propune să verifice esența și temeiurile recursului, precum și argumentele privind caracterul nelegal al deciziei atacate, în limitele în care au fost formulate și prin prisma drepturilor garantate de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO).

Instanța subliniază că în materie civilă Convenția nu garantează un drept de recurs, dar că o eventuală procedură de examinare a admisibilității acestuia face incident articolul 6 (a se vedea, *inter alia*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), 13 ianuarie 2009, para. 24; *Akaki Tchaghiasvili v. Georgia*, 2 septembrie 2014, para. 34).

În plus, un stat care dispune de astfel de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii se bucură de principiile unui proces echitabil garantate de art. 6 alin. (1), în special de dreptul de acces la o instanță și de dreptul de a fi audiat. (a se vedea, *de exemplu*, *Erfar – Avef v. Grecia*, 27 martie 2014, para. 39 – 40; *Lebedinski v. Republica Moldova*, 16 septembrie 2015, para. 32).

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal al unei persoane poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, întrucât însăși natura sa solicită o reglementare specială din partea statului, care beneficiază de o anumită marjă de apreciere. În acest sens, condițiile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, *inter alia*, *Marc Brauer v. Germania*, 1 septembrie 2016, para. 34; *Miessen v. Belgia*, 16 octombrie 2016, para. 64).

În același timp, în jurisprudența sa consecventă, Curtea Europeană a precizat că interpretarea normelor de procedură reprezintă o chestiune de drept intern și ține, în principiu, de competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (a se vedea, *de exemplu*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), *ibidem*, para. 25; *Vučković și alții v. Serbia (exceptii preliminare)*, 25 martie 2014, para. 80; *Miessen v. Belgia*, *ibidem*, para. 70).

Astfel, în conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

În același context, alin. (2) și (3) ale art. 432 din Codul de procedură civilă prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alineatul (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au condus sau ar fi putut conduce la soluționarea greșită a pricinii, în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară sau în cazul în care erorile comise au condus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Prin urmare, reglementările referitoare la formalitățile și termenele impuse de articolele 433 și 432 alin. (2)-(4) din Codul de procedură civilă urmăresc protejarea interesului părții, precum și competența asigurării interpretării unitare a legii de către Curtea Supremă de Justiție. Aceste limitări urmăresc un scop legitim, îndeplinind cerințele securității juridice și a bunei-administrații a justiției (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Beniamin Nersesyan v. Armenia*, 19 ianuarie 2010, para. 22; *Erfar – Avef*, *ibidem*, para. 41, *Marc Brauer*, *ibidem*, para. 35; *Miessen*, *ibidem*, para. 67; *Trevisanato v. Italia*, 16 decembrie 2016, para. 36 - 37).

În speță, instanța constată că cererea de recurs declarată de către Lia Cebotari este formulată în baza art. 432 alin. (2) lit.a), c) din Codul de procedură civilă, așa cum prevede art. 437 alin. (2), lit. f) din Codul de Procedură Civilă.

Completul judiciar notează că-i revine obligația de a verifica dacă argumentele recurenteii întrunesc condițiile necesare pentru a declara admisibil cererea acesteia, inclusiv dacă normele de drept invocate în favoarea punctului său de vedere sunt incidente la soluționarea fondului cauzei. Cu toate acestea, trebuie subliniat că din succesiunea actelor dosarului reiese că recurenta a reluat criticile formulate în faza procesuală anterioară și asupra cărora instanța de apel deja s-a pronunțat.

Prin urmare, Colegiul constată că încălcările invocate, exprimate sub forma unor enunțuri generale, fără a fi aprofundate, nu permit încadrarea lor în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) sau (4) din Codul de procedură civilă. Deci, în mod evident, lipsește o formulare suficientă și adecvată în ceea ce privește chestiunea de drept pusă în discuție pentru a identifica esența și temeiul cererii de recurs, impuse de art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă.

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi audiat”, garantat de Convenție, instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză (a se vedea, *inter alia*, *Helle v. Finlanda*, 19 decembrie 1997, para. 55; *Latourniere v. Franța*, 10 decembrie 2002, para. 2; *Hansen v. Norvegia*, 2 octombrie 2014, para. 71 – 74). De fapt, în concepția instanței europene, art. 6 alin. (1) nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs, ca fiind „lipsit de șanse de succes” (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), ibidem, para. 24; *Beniamin Nersesyan*, ibidem, para. 23 – 24; *Akaki Tchaghiashvili*, ibidem, para. 34 sau *Papaioannou v. Grecia*, 2 iunie 2016, para. 45).

Mai mult, instanța observă că recurenta Lia Cebotari a formulat prezenta cerere după ce a avut posibilitatea de a fi audiat de o instanță de fond și de o instanță de apel, care au fost competente de a examina toate chestiunile de fapt și de drept relevante litigiului (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Levages Prestations Services v. Franța*, 23 octombrie 1996, para. 48; *A. Menarini Diagnostics S.R.L. v. Italia*, 27 septembrie 2011, para. 59; *Akaki Tchaghiashvili*, ibidem, para. 34).

În sfârșit, în limitele impuse de art. 439 alin. (3) din Codul de procedură civilă, instanța conchide că recursul dedus judecății nu corespunde cerinței de a fi „efectiv”, adică nu s-a bazat exclusiv pe chestiuni de drept, care ar cuprinde încălcări esențiale sau aplicări eronate din partea instanței judecătorești ierarhic inferioară a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Din aceste raționamente, completul Colegiului constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, fiind respectat, în viziunea instanței, raportul rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit.

În conformitate cu art. 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Astfel, având în vedere circumstanțele stabilite supra, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție decide în mod unanim că recursul declarat de Lia Cebotari nu ridică probleme de drept și nu poate fi acceptat spre examinarea în fond, urmând a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de către Lia Cebotari se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Nina Vascan

Dumitru Mardari